

Vlaams
Parlement

ingediend op **269** (2019-2020) – Nr. 1
21 april 2020 (2019-2020)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen
en Inburgering
uitgebracht door Steven Vandeput en Jeremie Vaneeckhout

over het statuut van het gemeenteraadslid

Samenstelling van de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering:

Voorzitter: Kris Van Dijck.

Vaste leden:

Maaïke De Vreese, Nadia Sminate, Steven Vandeput, Kris Van Dijck, Paul Van Miert;
Filip Dewinter, Chris Janssens, Sam Van Rooy;
Koen Van den Heuvel, Brecht Warnez;
Stephanie D'Hose, Tom Ongena;
Celia Groothedde, Jeremie Vaneeckhout;
Maxim Veys.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Bert Maertens, Freya Perdaens, Elke Sleurs, Annabel Tavernier;
Adeline Blancquaert, Guy D'haeseleer, Kristof Slagmulder;
Jo Brouns, Katrien Partyka;
Emmily Talpe, Carina Van Cauter;
Meyrem Almaci, An Moerenhout;
Hannelore Goeman.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

INHOUD

1. Inleidende toelichting door de VVSG	4
1.1. Voorstelling van de VVSG.....	4
1.2. Enkele vaststellingen	4
1.3. VVSG-initiatieven	5
1.4. Proefprojecten gemeenteraad	5
1.5. Drie thema's voor debat	6
1.6. VVSG-voorstellen	8
1.7. VVSG-trefdag	8
2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden	8
3. Antwoorden van de VVSG.....	10
Gebruikte afkortingen	13

De Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering hield op 10 maart 2020 een gedachtewisseling over het statuut van het gemeenteraadslid met vertegenwoordigers van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG).

Volgende externe sprekers namen deel aan de gedachtewisseling:

- Kris Snijkers, algemeen directeur VVSG;
- Elke Decruynaere, schepen stad Gent en lid raad van bestuur VVSG;
- Siebe Ruykens, voorzitter gemeenteraad Sint-Pieters-Leeuw en lid Bestuurlijke Commissie Krachtige Besturen VVSG.

1. Inleidende toelichting door de VVSG

1.1. Voorstelling van de VVSG

Kris Snijkers start zijn uiteenzetting met een korte voorstelling van de VVSG, die de ledenorganisatie van de Vlaamse lokale besturen is. Ook de hulpverleningszones en de meeste politiezones zijn lid, naast intercommunales en welzijnsverenigingen. Het nieuwe strategisch plan herijkt de werking van de vereniging vanuit de visie dat het lokale niveau het leidende niveau is in de bestuurlijke organisatie. Daarmee bedoelt hij steden en gemeenten maar ook de regio's die zij van onderuit opbouwen.

Bij haar ondersteuning neemt de VVSG drie rollen op, met als belangrijkste die van een proactief belangenbehartiger die mee de beleidsagenda bepaalt, op een manier die gedragen wordt door de leden. Als voorbeeld geeft hij het recente standpunt over de fusies. Tweede rol is die van oplossingsgerichte kennisdeler. Bron van die kennis is niet alleen de vereniging zelf, maar ook de leden en andere actoren zoals Vlaamse administraties. Tot slot ziet de VVSG zich als een netwerkbouwer die de samenwerking met academici, middenveld, sociale partners en Vlaamse en federale administraties faciliteert.

Belangrijk in die visie is het nieuwe bestuursmodel, dat sinds midden vorig jaar actief is en het zwaartepunt van de werking legt in zes bestuurlijke commissies. Ze zijn samengesteld uit mandatarissen (burgemeesters, schepenen, raadsleden), aangevuld met experts. Ze worden getrokken door een mandataris, ondersteund door een VVSG-programmaregisseur. Daarin vindt de proactieve standpuntbepaling plaats, zodat het draagvlak gegarandeerd is. Het dagelijks bestuur houdt zich bezig met de dagelijkse werking en dringende zaken. De raad van bestuur bepaalt de standpunten definitief. Alle genoemde organen zijn samengesteld op basis van de krachtsverhoudingen die resulteerden uit de verkiezingen van oktober 2018.

1.2. Enkele vaststellingen

Elke Decruynaere staat vervolgens stil bij de vaststellingen van de VVSG over het voorliggende onderwerp. Dat lokale mandatarissen er al in het eerste jaar van de legislatuur mee stoppen, is niet nieuw. Het absolute aantal lag in 2013 zelfs een pak hoger, maar 269 op 7398 mandatarissen blijft een belangwekkend aandeel.

Nog voor de laatste verkiezingen werden meer dan 1000 gemeenteraadsliden bevraagd, elk voor de helft uit meerderheid en oppositie. Als motieven worden opgegeven: ontgoocheling over de impact (die mogelijk verkeerd was ingeschat), combinatie met gezinsleven en/of andere baan, onvoldoende ondersteuning, en de vergoeding. De spreker merkt wel op dat er sprake is van uiteenlopende situaties en opinies, en geeft daarbij als voorbeeld dat 44 procent van de bevraagden al met pensioen was, een groep voor wie bijvoorbeeld de combinatie van arbeid en gezin minder problematisch is. Zij pleit dan ook voor verdere verfijning van de

enquêt cijfers, mede omdat een aantal zaken ondertussen veranderd is, zoals bij het OCMW.

1.3. VVSG-initiatieven

Bij de initiatieven die de VVSG vandaag al neemt, noemt ze als eerste de dagelijkse ondersteuning bij concrete vragen over beloning, sociale bescherming en fiscaliteit. Deze aspecten zijn immers ingewikkeld omdat ze onder zowel Vlaamse als federale bevoegdheden vallen. Bovendien ontbreekt een centraal aanspreekpunt bij de overheid zelf, hoezeer dat ook nodig is.

Verder probeert de vereniging knelpunten weg te nemen tussen het Vlaamse en het federale niveau. Als voorbeeld geeft ze de uittredingsvergoeding, die weliswaar beter geregeld is sinds de vorige legislatuur, maar waar de sociale bescherming wegvallen is in die periode. Een tweede voorbeeld is de opname in de regeling voor politiek verlof van de nieuwe functies die het decreet over het lokaal bestuur in het leven riep. Een derde is de rol die de vereniging heeft opgenomen in de verbetering van de aansprakelijkheidsregeling voor burgemeesters.

Verder heeft de VVSG samen met ABB, Exello.net en Vlofin vormingen uitgewerkt voor nieuwe raadsleden en leden van bijzondere comités, evenals een aantal informatieve publicaties en modellen zoals het huishoudelijk reglement van gemeenteraad en bijzonder comités, en een deontologische code.

1.4. Proefprojecten gemeenteraad

Siebe Ruykens staat als voorzitter van de gemeenteraad van Sint-Pieters-Leeuw stil bij enkele proefprojecten en brengt enkele thema's aan.

Hij zegt dat burgers mondiger worden en meer inspraak vragen. Vroeger was participatie vooral gestructureerd door middel van adviesraden, een model dat vandaag op zijn limieten botst. Filip De Rynck, hoogleraar Bestuurskunde aan de UGent, gaf in een lezing recent nog aan dat de adviesraden een participatievorm van het verleden zijn. Participatie is niet meer beperkt tot het toetsen van beleidsbeslissingen en zoeken naar een draagvlak voor reeds uitgestippeld beleid. Een groeiende groep burgers wil medezeggenschap over beleidskeuzes en wil beleid mee vormgeven en uitvoeren.

Lokale overheden zoeken dan ook nieuwe formules om democratie vorm te geven. In al die nieuwe formules van participatie is het van uitermate groot belang dat ook de gemeenteraad en zijn raadsleden een zeer prominente rol krijgen, of ze nu deel uitmaken van de meerderheid dan wel van de oppositie.

Vroeger bevatten het Gemeente- en het OCMW-decreet een zeer detaillistische regeling voor de bestaande participatiemogelijkheden. Het decreet over het lokaal bestuur uit 2017 heeft die gedetailleerde regels geschrapt om de lokale besturen de mogelijkheid te geven zelf vorm te geven aan de participatie. De raad moet de participatiemogelijkheden die ze wil organiseren, uitwerken in een reglement, wat maatwerk toelaat. Zo kunnen de participatiemogelijkheden worden afgestemd op de eigen noden en gebruiken van het lokaal bestuur.

In februari 2019 werd door de VVSG samen met de Vlaamse overheid een projectoproep gelanceerd voor vernieuwende initiatieven die experimenteren met participatie, met twee belangrijke criteria: de gemeenteraad moet zijn eigen werking meer participatief maken, en de gemeenteraad moet een rol kunnen opnemen in participatieve beleidsprocessen aan het begin van de beleidscyclus.

Uitgangspunt was het dynamiseren van de gemeenteraad, die vandaag al te vaak pas aan zet komt aan het einde van het beleidsproces. Doel is dat patroon te doorbreken en de gemeenteraad via vernieuwende participatieprocessen aan zet te laten komen aan het begin van het beleidsproces. Via de oproep wilden de Vlaamse overheid en de VVSG vernieuwende participatieve processen ondersteunen. Uit de resultaten van de projectoproep werden vijf projecten geselecteerd.

Het eerste situeert zich in Alken, waar de raad twee keer per jaar op een andere locatie plaatsvindt. Dit wordt gekoppeld aan een interactief luistergesprek tussen burgers en raadsleden, aan de hand van klankbordtafels met inwoners, waarbij telkens drie raadsleden van verschillende partijen het gesprek leiden. Het verslag van de klankbordtafels wordt een extra agendapunt op de raad. De raadsleden krijgen een vorming over verbindend communiceren en actief luisteren. Daarnaast komt er ook een burgercommissie die de werking van gemeenteraad en adviesraden observeert en punten ter verbetering aanreikt.

In Mechelen krijgen gemeenteraadsleden naast hun klassieke rol om het college te controleren, ook de rol van participatiecoach. Naast de gemeenteraad wordt een feedbackkabinet opgericht van honderd inwoners die bij loting worden uitgekozen. De raadsleden kunnen dat feedbackkabinet zelf als coach begeleiden.

In Nazareth wordt een 'bureau van de raad' samengesteld, waarin fracties, burgemeester en algemeen directeur zitting hebben. Het heeft als doel de agendavorming van de gemeenteraad te versterken. Er wordt een personeelslid aangesteld om de agenda van de raad voor te bereiden en te plannen. Vanuit het bureau van de raad wordt vervolgens gewerkt aan een kader voor het opzetten van participatietrajecten die voorbereid en uitgevoerd worden door de gemeenteraad.

In Oud-Heverlee wordt voor de herinrichting van De Zoete Waters een G100 ingericht, zoals in Mechelen. Een gemengde stuurgroep van schepenen, raadsleden, administratie en burgers zullen de G100 voorbereiden en begeleiden. Gemeenteraadsleden nemen op de G100 de rol van tafelmoderator op.

Overijse start met gemengde groepen of commissies van burgers en raadsleden die zich buigen over thema's die door burgers worden aangedragen. Gemeenteraadsleden nemen een actieve rol op in deze commissies, leiden de gesprekken en zorgen voor verslaggeving aan de gemeenteraad. Daarnaast wordt een motiemarkt georganiseerd als extra instrument om ideeën van onderuit te krijgen.

De genoemde gemeenten worden begeleid door Levuur, de Vlaamse overheid en de VVSG. De projecten lopen nog tot eind juni 2020, wanneer de evaluatieve eindvergadering plaatsvindt. Voor grote conclusies is het nog te vroeg, maar de spreker dringt er wel op aan dat de commissie de evaluatie opvolgt.

Belangrijk is de afstemming met de rol van het college van burgemeester en schepenen. De spreker denkt dat, als de raad de opdrachtgever is van de participatieaanpak, het college van burgemeester en schepenen de opdrachthouder, facilitator en mederegisseur is. Hij onderstreept hoe belangrijk het is dat de verdeling vanaf het begin wordt uitgeklaard.

1.5. Drie thema's voor debat

Daarop schuift hij drie thema's voor het debat naar voren. Als men kijkt naar het statuut en de rol van het gemeenteraadslid, mag men niet de fout maken het statuut te verengen tot het financiële. Als men dat doet, opent men immers een debat dat hoogstens wat wijzigingen in de marge aanbrengt. De VVSG pleit ervoor een debat ten gronde te houden en dus vooral naar de rol van het

gemeenteraadslid te kijken. Uit de analyse springen immers vooral de omkadering en de impact van de raadsleden naar voren, al heeft het financiële aspect daarin ook zijn plaats.

Wat de rol en zeggenschap van de raadsleden in het lokale debat betreft, is de meest klassieke rol die van het controleren van het college, vergelijkbaar met de verhouding tussen parlement en regering. Dat is een eerder passieve rol en die van een raadslid zou verder moeten kunnen gaan. Een raadslid zou ook echt sturend moeten kunnen werken en bepalend zijn in de grote lijnen van het beleid, en in interactie treden met de bevolking.

Op dat cruciale punt stellen zich echter uitdagingen. Het beleid wordt steeds complexer en ingewikkelder. Hoe kan een raadslid nog functioneren in een context waarin beleid voeren steeds specialistischer is? De dorpspolitiek heeft deels plaats geruimd voor een meer bedrijfsmatige aanpak. Een goed voorbeeld was in zijn gemeente de bespreking en goedkeuring van het meerjarenplan, waar bepaalde fracties zelfs niet in zijn tussengekomen. Enkele minuten later ging het echter over een prijsverhoging van de frisdranken in het lokaal dienstencentrum met 5 cent en daarover kwam bijna elke fractie tussen.

Er is verder druk vanuit de burgers zelf, met als voorbeeld actiegroepen die aan de deur van het gemeente- of stadhuis kloppen om mee beleid te voeren. De vraag is welke de rol van een gemeenteraad daarin kan zijn. Hierbij wordt verwezen naar de eerder beschreven participatieprojecten.

Voorts wordt aan de raadsleden gevraagd om op hoofdlijnen te sturen. Dat was ook de doelstelling van de BBC, de beleids- en beheerscyclus. Maar is het wel zo evident voor raadsleden om op die grote kaders te sturen? De spreker roept in het licht van de evaluatie van het decreet over het lokaal bestuur de vraag op of de documenten van de BBC op dat vlak voor raadsleden nog begrijpelijk en/of interessant zijn.

Tweede thema is de verhouding tussen de raad en het college en de andere organen. Vlaanderen kent vandaag een monistisch systeem waarin het college deel uitmaakt van de raad. Dat zorgt in de raad voor een eerder steriele verhouding tussen meerderheid en minderheid. Leden van de minderheid hebben vaak het gevoel helemaal niets te kunnen betekenen en dat hun punten of suggesties telkens worden weggestemd. Anderzijds kunnen leden van de meerderheid weinig inbrengen ingevolge de loyaliteit die verwacht wordt door het college.

Welke rol spelen in dat verband de delegaties naar de uitvoerende organen onder de vorm van dagelijks bestuur? Is de pendel niet te veel doorgeslagen naar dergelijke bedrijfsmatige aanpak? Gevolg is immers dat heel wat besluitvorming, vaak over belangrijke thema's, in organen buiten de gemeenteraad aan bod komen, zoals in een autonoom gemeentebedrijf, in de politieraad inzake veiligheid en inzake afvalinzameling in het intergemeentelijk samenwerkingsverband.

Het decreet voorziet in de mogelijkheid – niet de verplichting – om het voorzitterschap van de gemeenteraad te laten opnemen door iemand die niet in het college zit. Het decreet is soms wat diffuus over de rol van de voorzitter. De spreker pleit voor een meer autonome rol. Er zijn ook verschillen tussen steden en gemeenten op het vlak van de invulling van die rol. Soms wordt hij toegevoegd aan het college, soms krijgt hij inspraak in de bepaling van de dagorde van gemeenteraad en OCMW, soms heeft hij geen zitting. In sommige gemeenten wordt goed samengewerkt, in andere wordt zijn rol ingeperkt door het college.

Derde thema is de ondersteuning voor raadsleden en raad. Goed werken vereist een kader, zoals het fractiepersoneel waarin de stad Gent voorziet. Kleinere

gemeenten doen dat echter niet, ook niet zijn gemeente, die toch 35.000 inwoners telt. Raadsleden zijn op zichzelf aangewezen, zeker als hun fractie uit slechts één lid bestaat. De spreker suggereert daarom om de inhoudelijke ondersteuning te bekijken. Is er fractiepersoneel? Is er toegang tot faciliteiten (vergaderzaal, pc, tablet) en informatieverstrekking? Zijn er voldoende opleidingen? De VVSG en ABB voorzien alvast voor nieuwe raadsleden in cursussen, maar misschien is meer mogelijk dan vorming bij de aanvang van de legislatuur.

Tot slot vermeldt ook hij het financieel en sociaal statuut, meer bepaald de vergoedingen, het politiek verlot, de sociale bescherming en de aansprakelijkheid.

1.6. VVSG-voorstellen

Kris Snijkers licht toe wat de VVSG op grond van voorgaande analyse voorstelt voor de komende periode. De vraag is hoe men van de gemeenteraad opnieuw de spil van de lokale democratie kan maken. De vereniging suggereert om een projectgroep samen te stellen met lokale besturen, de Vlaamse overheid, het kabinet van minister Somers, ABB, experts van de universiteiten en leden van de commissie, en die te laten doordenken over de genoemde thema's tijdens de jaren 2020-2021. Doel is om te komen tot een 'proeve van gemeenteraad', met voorstellen over hoe die weer impact kan hebben. De ideeën daaromtrent kunnen, samen met de regelgevende initiatieven die voortvloeien uit de evaluatie van het decreet over het lokaal bestuur lokaal bestuur, worden uitgewerkt, zodat het geheel ingang kan vinden bij het begin van de volgende lokale bestuursperiode.

Een tweede lijn heeft te maken met het statuut zelf. Daar vraagt de VVSG de oprichting van een lokaal-Vlaams-federaal technisch overlegplatform dat getrokken wordt door de Vlaamse overheid. Die is immers bevoegd voor het organieke kader en de basismodaliteiten van het lokale statuut. Anderzijds zijn fiscale en sociaalrechtelijke aspecten federaal. Doel is dat de technische werkgroep dat geheel bekijkt vanuit de bril van een lokaal mandataris, meer bepaald de problemen die het gevolg zijn van een gebrek aan afstemming. De praktijkervaring van de VVSG heeft daarover al heel wat ideeën opgeleverd om aan die werkgroep voor te leggen.

Een derde punt heeft betrekking op lokale experimenteerruimte, meer bepaald hoe de gemeenteraad zijn nieuwe rol kan opnemen in het kader van burgerparticipatie. De VVSG start in dat verband nog een nieuw project op samen met minister Somers, de zogenaamde labs voor participatieve democratie. Probleem is dat dergelijke projecten soms botsen op bepalingen in het decreet, en dat is de reden waarom de vereniging ruimte vraagt om de lokale besturen toe te laten om buiten de lijnen te kleuren, waaruit dan kan geleerd worden.

1.7. VVSG-trefdag

Tot slot maakt hij reclame voor de tweejaarlijkse trefdag van de VVSG, waarvan de volgend editie op dinsdag 20 oktober plaatsvindt, voor het eerst niet in Gent maar in gaststad Kortrijk. De spreker doet een warme oproep aan de commissie om daaraan deel te nemen.

2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

Steven Vandeput verwijst naar de vaststellingen over de uitval van raadsleden, de vooral kwantitatieve analyse van de tijdsbesteding door de VVSG en de wenselijkheid om de gemeenteraad een belangrijkere rol te laten spelen in de participatieve initiatieven. Hij vraagt zich af of het vandaag zoveel erger gesteld is dan vroeger. Dat meer over de cafetariaprijs werd gesproken dan over de BBC, geeft aan dat er een categorie van mensen is die zich verkiesbaar stelt met het oog op een

uitvoerend mandaat, maar er zijn er ook die hun wijk of straat willen vertegenwoordigen en met de kleine dingen bezig zijn. Het aantal mensen dat in het eerste jaar afscheid neemt van zijn mandaat, is ook niet hoger dan vroeger. Naar de oorzaken is dieper onderzoek nodig.

Hij pleit ook voor omzichtigheid in de omgang met het financiële aspect om te vermijden dat men het beeld bevestigt dat politici vooral daarin geïnteresseerd zijn. Misschien moet men gewoon aannemen dat de thans bestaande vork met zijn maxima voldoende mogelijkheden biedt binnen de gemeentelijke autonomie om de raadsleden te belonen voor wat zij doen.

Brecht Warnez vindt het debat over de lokale democratie belangrijk. Raadslid zijn is eigenlijk de sterkste vorm van burgerparticipatie. De gemeenteraadsleden verdienen dan ook de nodige aandacht en ondersteuning. Hij treedt bij dat er ruimte moet zijn om te experimenteren.

Wat het politiek verloop betreft, vraagt hij of niet moet ingezet worden op het wederverlies dat iemand lijdt als hij dat opneemt vanuit de privésector. Welke ideeën heeft de VVSG daarover? Over welke data beschikt de vereniging betreffende de ondersteuning van fracties? Waar is in personeel voorzien en waar niet? Wat is het ideaal uitgedrukt in vte? Verder vraagt hij, wat de sociale bescherming betreft, ook aandacht voor de combinatie van een politiek mandaat en moederschapsverlof. Hij vraagt vervolgens om de resultaten van de proefprojecten over de impact aan de commissie te bezorgen. Wat is de visie van de organisatie op tijd en plaats voor levenslang leren, waarbij hij in het bijzonder onlinemogelijkheden vernoemt?

Jeremie Vaneekhout ziet de VVSG als prioritaire partner van de commissie. Groen hanteert een cumulatieverbod, waardoor hij geen schepen meer is, maar het lokale mandaat ligt hem nog steeds na aan het hart. Hij weet uit ervaring dat mandatarissen worstelen met hun ambitie. Hij verzekert dat de commissie een hart heeft voor de lokale besturen. Zijn fractie steunt alvast de VVSG-oproep om een traject op te starten dat breder is dan alleen deze gedachtewisseling.

De spreker verwacht dat de oplossing in een combinatie van heel wat zaken ligt, waarbij hij vergoeding en inhoudelijke ondersteuning noemt. Hoe dan ook is het lokale niveau essentieel voor het geloof in de politiek. Op die plaats komen mensen en met name de jonge generaties in contact met democratie. Voor zijn fractie moet de gemeenteraad daarvan het knooppunt zijn. Hij roept de commissie op de ambassadeur te zijn van voldoende uitgebouwde ondersteuning van de lokale mandatarissen, zowel financieel als inhoudelijk en logistiek.

Hij kijkt uit naar de resultaten van de proefprojecten, die in juni afgerond worden. Het lid wil wel nog weten welke rol de raadsleden hebben in de geplande labs. Verder is hij het niet eens dat adviesraden geen rol meer te spelen hebben, wel dat een aanvulling met nieuwe vormen nodig is. Vraag is hoe met andere evidenties gevormde raadsleden daarmee moeten leren omgaan.

Een ander aandachtspunt wordt gevormd door lokale besturen die op het vlak van participatie en statuut van mandatarissen achterblijven. Hoe worden die in kaart gebracht? Is een nieuwe bevraging gepland? Een nadere diepteanalyse is inderdaad nodig, zowel kwantitatief als kwalitatief, ook voor de verschillende functies en mandaten, nog afgezien van diversiteit en gender. Wat zijn de Gentse ervaringen met professionele fractieondersteuning? Zijn er andere goede voorbeelden? Hoe kan men dat naar de schaal van kleinere gemeenten vertalen?

Wat het bondgenootschap betreft, wil de spreker weten hoe men ervoor kan zorgen dat burgemeesters, raadsvoorzitters en algemeen directeurs meegenomen worden

in het bredere traject dat de VVSG voorstelt. Hoe overtuigt men hen ervan dat ook zij te winnen hebben bij een slagkrachtige gemeenteraad?

Hoe pakt de VVSG tot slot de oprichting en agendabepaling van het gewenste overlegplatform aan in het licht van een vooralsnog ontbrekende Federale Regering, en dat met het oog op het toekomstige regeerakkoord?

Ook de fractie van *Tom Ongena* kijkt uit naar het debat dat de VVSG wil opstarten en zal er in de mate van het mogelijke aan deelnemen. Zelf stelt hij vast dat het gemeenteraadslid langs twee kanten wordt bedreigd. In de eerste plaats is dat het geval door de uitbestedingen, zowel op kleine schaal (college, dagelijks bestuur en delegatiebesluiten) als breder vanwege de intercommunales (fusies en regiovorming), in het bestuur waarvan de gemeenten door uitvoerende mandatarissen vertegenwoordigd worden. Hij ziet een zware bedreiging voor het gemeenteraadslid, die goed moet opgevolgd worden, ook al begrijpt hij dat het niet evident is om diens belang te verzoenen met dat van de bestuurlijke efficiëntie. De andere druk komt van de kant van de burger met zijn participatie en het lid is aangenaam verrast dat de VVSG ook daar oog voor heeft. Hij gaat er dan ook van uit dat in de genoemde labs de rol van het gemeenteraadslid wordt bewaakt door de VVSG.

Verder treedt de spreker bij dat men niet in de valkuil mag trappen om de ondersteuning louter financieel te bekijken. Waarschijnlijk zijn de zitpenningen niet het belangrijkste. Fractiemedewerkers kunnen interessant zijn voor grotere steden, maar zijn onhaalbaar voor alle driehonderd gemeenten vanwege de loonkosten. Volgens het lid moet daar de lokale autonomie spelen. Hij ziet wel mogelijkheden in kleinere ingrepen, met name op het vlak van transparantie, zoals de termijn van een maand die men thans heeft om op een schriftelijke vraag te antwoorden, wat in het digitale tijdperk archaïsch is. Hij bepleit een verplichte en grotere toegang van het gemeenteraadslid tot digitale besluitvormingsprocessen in de plaats van een papieren dossier te moeten gaan inkijken. Daar hebben niet alleen oppositieleiden, maar ook geëngageerde leden van de meerderheid belang bij.

Het is *Kurt De Loor* opgevallen dat noch regeerakkoord noch beleidsnota zich duidelijk engageren voor een evaluatie van het statuut van gemeenteraadslid. Gelukkig hebben de cijfers over de uitval dat debat nu wel op gang gebracht. Het lokale niveau geniet dubbel zoveel vertrouwen als het Vlaamse, maar des te groter zijn ook de verwachtingen van de burger. Het is dan ook goed dat voldoende ondersteuning wordt geboden aan de mandatarissen om die waar te maken, te meer omdat de regering meer autonomie wil verlenen aan de lokale besturen, wat zijn fractie overigens ondersteunt.

Om de uitholling van de rol van het gemeenteraadslid tegen te gaan, werd in de vorige legislatuur een verplichte gemeenteraadscommissie ingevoerd om de intercommunales op te volgen, maar omdat die in de praktijk niet werkte of zelfs niet werd opgericht of samenkwam, werd de verplichting opnieuw opgeheven in het decreet. De spreker vindt de VVSG-voorstellen dan ook positief. Zijn fractie waardeert ook dat over het muurtje wordt gekeken naar het buitenland en dat naar een technisch overlegplatform wordt gestreefd.

3. Antwoorden van de VVSG

Kris Snijkers heeft geen andere cijfers dan die uit de bevraging maar vindt nader onderzoek wel een goede suggestie, eventueel in samenwerking met een universiteit. Wat de regiovorming betreft, is de VVSG bezig met de voorbereiding van een standpunt over de rol van burgemeesters en gemeenteraden daarin. Het thema moet ook meegenomen worden in het verdere traject. In de labs is, anders dan in de vijf voorgestelde projecten, de rol van de gemeenteraad geen expliciete doelstelling. Zij gaan in de eerste plaats over het betrekken van de burger, co-

creatie, the right to challenge en dergelijke, wat niet wegneemt dat ook die invalshoek mee kan worden genomen. Het opsommen en uitklaren van de door de Brecht Warnez genoemde kwesties in de verhouding tussen de Vlaamse en federale sociale en fiscale regelgeving, moet opgenomen worden door de technische werkgroep.

De mogelijkheden om fracties te ondersteunen, variëren inderdaad van bestuur tot bestuur. Die verschillen moeten bekeken worden, net als de kleine verbeteringen die met weinig kosten mogelijk zijn.

Elke Decruynaere vult aan dat een aantal van de voorzieningen in Gent door het lokale bestuur zelf betaald wordt, zoals de logistieke ondersteuning. Een laptop en internet ter beschikking stellen, wordt trouwens gedaan door een op de drie steden en gemeenten. Daarnaast voorziet Gent ook in fractiemedewerkers, afhankelijk van de grootte van de fractie. De enquête leert dat slechts 1 procent van de deelnemers een beroep blijkt te kunnen doen op fractiepersoneel, maar het is ook zo dat slechts 7 procent mandataris is in een bestuur met meer dan 50.000 inwoners. Zij begrijpt dan ook de herhaalde vraag om te differentiëren volgens de schaal van steden en gemeenten.

Ook de tijdsinvestering is erg uiteenlopend. Als het in deze politieke tijden niet evident is om voor hogere vergoedingen te pleiten, moet minstens wel het debat over de tijdsbesteding worden aangegaan. Als men dat terzijde schuift, wordt de opname van een tijdrovend mandaat in grotere steden immers exclusief iets voor mensen die het zich kunnen permitteren.

Siebe Ruykens wou over adviesraden alleen zeggen dat die vorm van participatie niet meer voldoende is. In het nieuwe decreet staat dat gemeenten een reglement moeten opstellen. Hij stelt echter vast dat de revitalisering geen gemakkelijke opdracht blijkt. Sommige gemeenten kiezen voor een soort verzameling. Voor de spreker blijft het een belangrijke vorm van participatie, maar wel een die te gestructureerd is voor veel mensen om er een actieve rol in op te nemen. Men wil zich eerder engageren in een kortstondig project, zoals in de voorbeelden. Die evolutie van het engagement naar kortere periodes ziet men ook in het verenigingsleven en het vrijwilligerswerk.

Verder treedt hij bij dat de rol van de algemeen directeur niet te onderschatten is, maar dat geldt voor het hele managementteam. Zijn rol is de afgelopen jaren immers uitgebreid als tegengewicht tegenover de politiek.

Aandacht voor de rol van het oppositieraadslid bepleiten, is zeer terecht. De enquête, die voor de helft aan leden van de oppositie is voorgelegd, leert wel dat bij beide groepen dezelfde vragen leven.

Kris Snijkers vult aan, wat de interesse van raadsleden voor het kader dan wel voor kleine dingen betreft, dat de laatste herziening van de BBC de mogelijkheid heeft ingevoerd om op actieniveau te rapporteren, wat tegemoetkomt aan de wens iets herkenbaars te zien.

Tijd en plaats zijn wel degelijk aandachtspunten van de VVSG, verzekert hij. Zo worden de introductieavonden voor nieuwe raadsleden decentraal ingericht in de provinciehoofdsteden. In het kader van de nieuwe strategische visie wordt ook nagedacht over persoonsgerichte opleidingsmogelijkheden. E-learning is daarvan een (tijds- en plaatsonafhankelijk) element.

Wat de relatie met het federale niveau betreft, deelt de spreker nog mee dat er contacten zijn met federale administraties, los van de regeringsvorming. Vaak gaat het immers om technische problemen, die eerst goed uitgeklaard en benoemd moeten worden. Dat werk kan al gedaan worden.

Kris VAN DIJCK,
voorzitter

Steven VANDEPUT
Jeremie VANEECKHOUT,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ABB	Agentschap Binnenlands Bestuur
BBC	beleids- en beheerscyclus
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
UGent	Universiteit Gent
vte	voltijdsequivalent/voltijdequivalent
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten